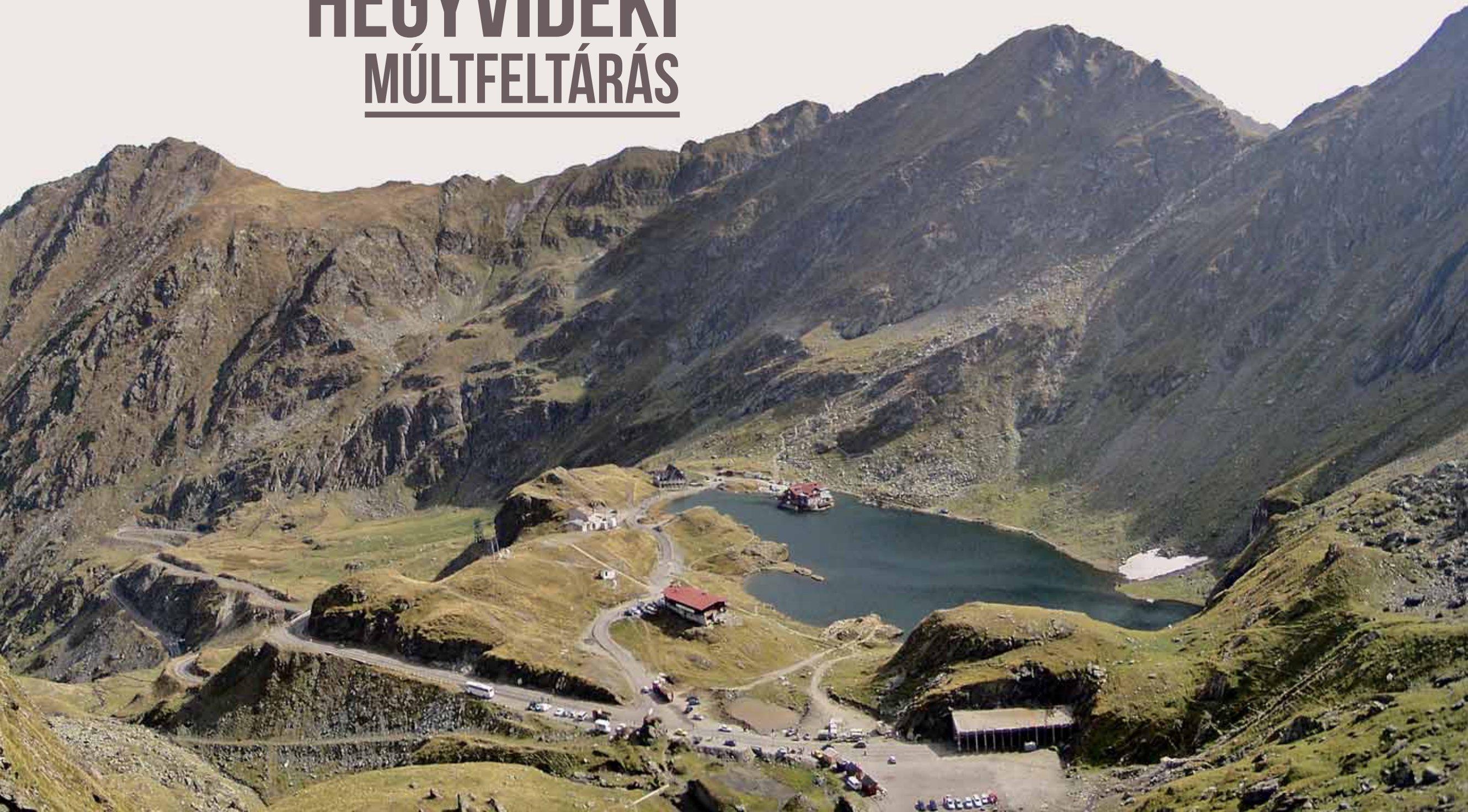

▷ SZÖVEG ÉS FÉNYKÉP: ELTE ŐSKÖRNYEZET- ÉS KLÍMÁVÁLTOZÁS KUTATÓCSOPORT

FOGARASI-HAVASOK HEGYVIDÉKI MÚLTFELTÁRÁS

Ködbe burkolózó sziklacsúcsok, lassan alattunk maradó fenyvesek, birkanyájakkal tűzdelt havasi legelők. A Transzfogarasi úton felfelé kanyarogva csendben eltörpülnek a távolban Fogarasföld falvai, előttünk pedig felbukkan a hegybe fúrt alagút rézsútosa bejárata. Egykor a hegyi pásztorok kizárólagos birodalma volt, ma már autóval is könnyedén megközelíthető a Fogarasi-havasok zord hegyvilága. Nicolae Ceaușescu utasítására 1974-re készült el a szerpentin és az alagút. A „Kárpátok Géniusza” pénzt és emberi életet nem kímélve „megszelídítette” a hegyet

Az úttal együtt az emberi civilizáció sok más vívmánya is felkúszott a sziklahavasok világába. A Bále-tó környékén szálláshelyek és az ipari turizmus tüneteként ismert bazári árusok bódéi sorakoznak. Minket azonban elsősorban a tó érdekel, mégpedig az üledékeiből kiolvasható környezeti változások története.

Biológusok és földtudósok egy csoportja néhány éve elhatározta, hogy létrehoznak egy különleges déli-kárpátokbeli adatbázist, amely egyrészt a közelmúlt környezeti változásainak és emberi hatásainak vizsgálatát segíti, másrészt – tágabb kitekintésben – megerősítheti, hogy a

▲ SZIKLA, TÓ, ALAGÚT

A TRANSZFOGARASI ORSZÁGUTAT ELNYELŐ FÓGERINC ÉSZAKI OLDALÁN MÉLYŰL A BÁLEA-KATLAN (ELŐZŐ OLDALPÁR)

A mintagyűjtés folyamata hosszan tartó, aprólékos munka, a tó elhelyezkedésétől és az időjárástól függően pedig jócskán meg is izzadhat a kutató...

KESKENY ÉLEN

A FÓGERINC A HEGYSÉG KÖZÉPSŐ RÉSZÉN HELYENKÉNT EGÉSZEN ELKESKENYEDIK. A „HÁROM LÉPÉS A HALÁL” ELNEVEZÉS NYILVÁN AKKOR NYER ÉRTELMET, HA NEM A MEGFELELŐ IRÁNYBA TARTUNK...

▲ A PODRAGU-HÁZ FELÉ

A MÁRCIUSI HÓBAN LÉPDELVE NEHÉZ ÉRZÉKELNI, HOGY A SZIKLALÉPCSŐK KÖZÖTT TENGERSEMEK HÚZÓDNAK

FOTÓ: EXTERRA

FOTÓ: EXTERRA

kontinentális sajátosságok miatt a környezettörténeti események itt jócskán eltértek a Nyugat- és Észak-Európában feltártaktól. Tehát az ottani sztenderdek sem alkalmazhatók erre felé. Ennek során információgazdag tavi üledék-minták sokaságát gyűjtötték a tengersizemekből, mi pedig az eddig kimaradtakból igyekeztünk néhányat felkeresni. A mintagyűjtés folyamata viszont hosszan tartó, aprólékos munka, a tó elhelyezkedésétől és az időjárástól függően pedig jócskán meg is izzadhat a kutató...

FOTÓ: JAKAB GUSZTÁV

ERDÉLY ÉS A HAVASALFÖLD HATÁRÁN

A Fogarasi-havasok a Déli-Kárpátok hegláncolatának majd' 100 km hosszú, várfalszerű vonulata. Északról a Fogarasi-medencével, nyugaton az Olt völgyével és a Vöröstoronyi-szorossal határos. Délen a Cozia- és a Jézer-hegységgel, keleten a Királykövel szomszédos. A hegységcsoport az Erdélyi-medence és a Havasalföld felől is síkvidékről emelkedik vagy 2000 méteres szintet, a főgerincről messzire ellát a szem.

A nyugat-keleti futású, keskeny vízválasztó főgerinc sehol sem ereszkedik 1900 m alá, lejtőit mélyre vágódott, viszonylag keskeny völgyek szabdalják, magasabb szakaszukon U-keresztmetszettel, jégformáltan, bennük sziklamedencés tavakkal, tengerszemekkel. A 31 ilyen tó közül legnagyobb a majd' 5 hektáros Bálea.

Mivel több völgy tavait is el kell érniük, a hatékonyabb munka érdekében – biológusi irányítással – a Bálea-völgy felől érkezve két csapatban dolgozunk. Korponai János vezetésével a Buteanu-tavat célozzuk meg, Magyarai Enikő csoportja pedig a Podragu-völgy felé indul.

A ZERGE-TÓ

A GERINCKÖZELI TENGERSZEM A DÉLI LEJTŐK FELÉ NÉZ. FÜLKÉJÉT A JÉGERŐZŐ ALAKÍTOTTA KI, LEJTŐI KIFEJEZETTEN LAVINAVESZÉLYESEK

A nyugat-keleti futású, keskeny vízválasztó főgerinc sehol sem ereszkedik 1900 m alá, lejtőit mélyre vágódott, viszonylag keskeny völgyek szabdalják. Magasabb szakaszukon U-keresztmetszettel, jégformáltan, bennük sziklamedencés tavakkal, tengerszemekkel.

A FOGARASI-HAVASOK NEGYEDIDŐSZAK VÉGI ELJEGESEDÉSÉRŐL

A hegység teljes eljegesedéstörténete még ma sem ismert. Azt már a 20. század elején is felismerték, hogy a maximális eljegesedés idején a hegység gleccserei egészen 1100 méteres tengerszint feletti magasságig is leereszkezhettek. Ugyanis a völgyek U alakú profilja – mely a gleccserkoprtatás sajátja – egészen eddig a magasságig követhető a kárfülkékéből, a jégképződési helyekről indulva. Ám morénaanyagot – mely a jégárak elvégződésének egyértelmű bizonyítéka – nem találtak. Mivel az utolsó előtti glaciális ciklust (190–120 ezer évek közt) hatalmas mértékű eljegesedés jellemezte, felvetődött, hogy a legnagyobb gleccserek ekkor csiszolhatták ilyenre a havasok völgyeit, a lerakott moréna pedig lepusztult az idők során.

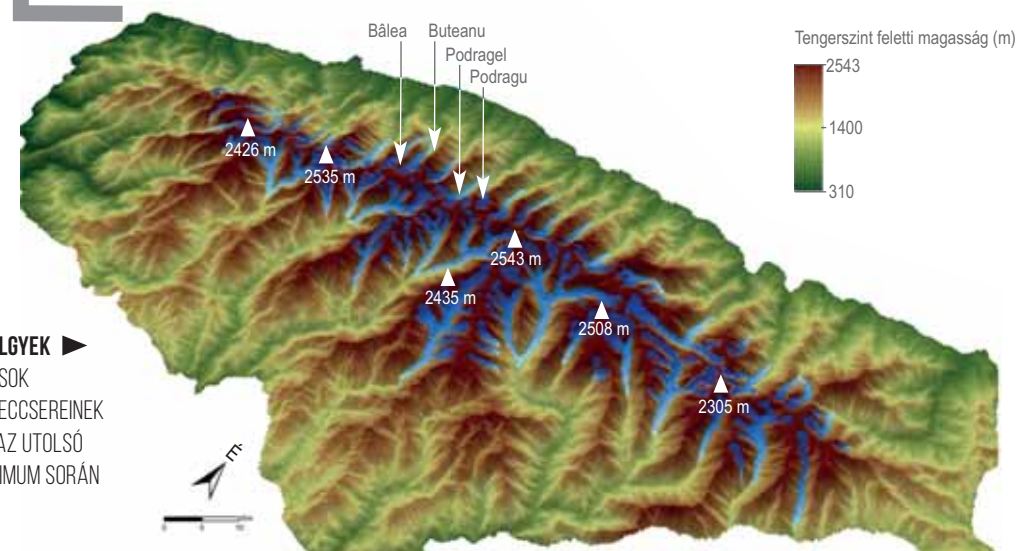
Kissé magasabban, 1200 és 1500 m között viszont maradtak ránk morénaáncok, melyek keletkezését eleinte az utolsó glaciális (würm: 71–15 ezer évek közt) korai szakaszára becsülték. Ám a modern kormeghatározási módszerek segítségével bebizonyosodott, hogy ezeket a gleccsereket a würm végén hagyták hátra, körülbelül 18–24 ezer évvel ezelőtt. Ez az időszak egybeesik a globálisan elfogadott utolsó glaciális maximum idejével.

Kisebb – és fiatalabb – morénák csoportjai még ennél magasabban is fellelhetők. 1600–1700 m-en 15,1±2,5 ezer évre tehető a koruk, míg 1850 és 2050 m között a fiatalabb driász lehülési eseményhez köthetők, mely mintegy 12,9 ezer évvel ezelőtt történt. Ráadásul 2100 m fölött is találkozhatunk kicsiny morénákkal, melyeket a fiatalabb driász végére, illetve a holocén kezdeti szakaszához köthetünk.

De mit jelentenek összességében e morénagenerációk? Jelzik, hogy az eljegesedések milyen ütemben zajlottak. Vagyis a gleccserek az utolsó eljegesedési maximum során 1200–1500 méteres magasságig ereszkedtek, aztán ezt követően egy olvadási ciklus után ismét előrenyomultak, egészen 1600–1700 méteres magasságig ereszkedve. Az előrenyomulás-visszaolvadás váltakozása – a klíma fokozatos enyhülése miatt – egyre magasabbra szorult, míg végül csak 2100 m felett maradtak jégfelszínek. Ma nagyjából ennyit tudunk e folyamatokról, ám várható, hogy a hegyi kutatások révén mindez majd jócskán finomodik, hiszen egyre több adat érkezik a múlt eseményeiről e hegyvilágból.

Fiatalabb driász lehülési esemény: megközelítőleg 12 896±4 és 11 703±4 év között kialakuló, jégkorszak végi lehülési időszak, melyet az észak-atlanti tengeri régióba hirtelen beömlő nagy mennyiségű édesvíz váltott ki. Az édesvíz hatására az észak-atlanti áramlás visszaforduló ága délebbre helyeződött, maga az áramlás lassult, melynek erős hatása volt Európa és Észak-Amerika légkörszféra. A klímamodellek adatai alapján Grönland felett a felszíni léghőmérséklet ekkor kb. 6 °C-kal csökkent.

Szöveg: Vágó Csaba

JÉGGEL BÉLELT VÖLGYEK ▶
A FOGARASI-HAVASOK REKONSTRUÁLT GLECCSEREINEK ELHELYEZKEDÉSE AZ UTOLSÓ ELJEGESEDÉS MAXIMUM SORÁN

HELYSZÍNELEÉS, ÚSZÓGUMIBAN

A túrafelszerelésnél jóval nagyobb málha miatt elsőre nem is érzük el a hegyháton fekvő Buteanu-tavat. Kezd sötétedni, így inkább elrejtjük csomagjaink nehezebb részét egy fenyő maradványa alá. Másnap azonban már semmi sem állhat utunkba – sem a műholdas és nyomtatott térképek pontatlanságai, de még a környékünkön kóborló medvék sem.

A tóvizsgálathoz először egy fotelszerű gumicsónak felfújására, továbbá egy elszánt önkéntesre van szükség, aki neoprénruhába öltözve és békatalpat húzva vízre száll. Magához veszi a víz alatti radart,

A tóvizsgálathoz először egy fotelszerű gumicsónak felfújására, továbbá egy elszánt önkéntesre van szükség, aki neoprénruhába öltözve és békatalpat húzva vízre száll.

Az árvaszúnyoglárva, kistrákok maradványai, pollenek és kovamoszatok információforrások, hiszen segítenek megérteni a klíma rövid- és hosszabb távú változásait, valamint az emberi tevékenység környezetre gyakorolt hatásait.

NEDVES KÖZEG

A TENGERSZEMEK ALJÁNAK ELÉRÉSE, AZ, ÜLEDÉKEKBŐL TÖRTÉNŐ MINTAGYŰJTÉS NEM ÉPP TURISTAFELADAT. MINDENT FEL KELL CIPELNI A MAGASBA, OTT SIKERESEN MŰKÖDTETNI, AZTÁN A ZSÁKMÁNNYAL EGYÜTT LEVINNI – ÉS MINDEN LÉPÉS BUKTATÓKKAL TERHELT

SZELETELÉS, CSOMAGOLÁS

A SIKERES MINTAGYŰJTÉS RÉSZÉ A TÓFENÉKI ÜLEDÉKEK FINOM TAGOLÁSA, SZELETELÉSE, BIZTONSÁGOS ELKÜLÖNÍTÉSE. ALPESI DIDERGÉS KÖZBEN MÉG NAGYOBB KIHÍVÁS!

a helyszínen, vagy az alaptáborban dolgozzuk fel.

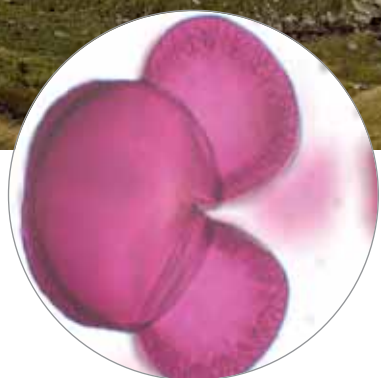
De mi van az iszapban? Árvaszúnyoglárva, kistrákok maradványai, pollenek és kovamoszatok. Mind-mind információforrások, hiszen segítenek megérteni a klíma rövid és hosszabb távú változásait, valamint az emberi tevékenység környezetre gyakorolt hatásait. Az árvaszúnyog-fauna összetételének változása alapján például következtethetünk a júliusi középhőmérséklet múltbeli értékeire. A pollenösszetétel vizsgálata a szárazföldi környezetben bekövetkezett növényzeti változásokat rögzíti, segítségével klíma- és tájhasználati változás is rekonstruálható.

Sikeresek vagyunk, a minták hermetikusan elcsomagolva, ám visszaindulva hibázunk: a törpefenyvesen keresztül akarjuk levágni az utat. Nyilván nemhogy rövidíteni nem sikerült, de egyikünk kis híján egy többméteres szakadék mélyén köt ki... Hullafáradtan alszunk, és másnap még hatórányi gerinctúra állt előttünk a Podragu-menedékházig, ahol a másik tóvizsgáló egységhez csatlakozunk.

MORÉNASÁNCOK KÖZÖTT
A TAVAK BŐSÉGES KÖRNYEZETI
INFORMÁCIÓT REJTENEK (DOAMNEI-VÖLGY)

JEGENYEFENYŐ-POLLEN
FORRÁS: PÁL ILONA, ELTE, TTK

ÁGASCÁPÚ RÁK
FORRÁS: [HTTP://WHAT-WHEN-HOW.COM/ANIMAL-LIFE/ORDER-CLADOCERA/](http://what-when-how.com/animal-life/order-cladocera/)

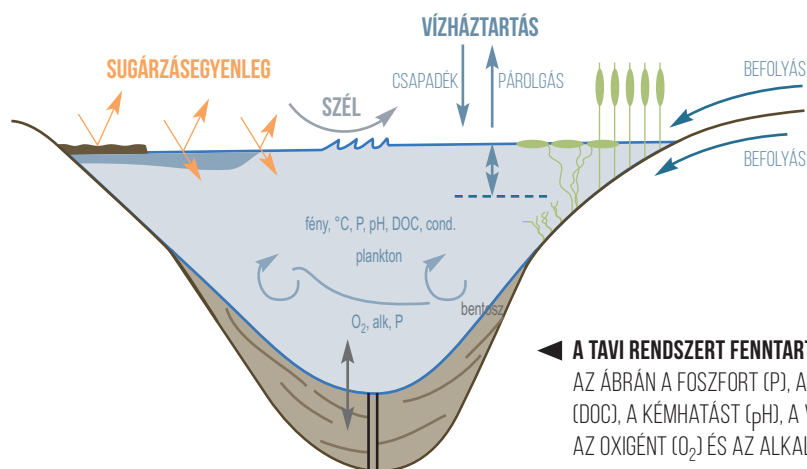

KOVAALGÁK
FORRÁS: [HTTP://PROTIST.L.HOSEI.AC.JP](http://protist.l.hosei.ac.jp)

ÁRVASZÚNYOG-FEJKAPSZULA
FORRÁS: [HTTP://CHIROKEY.SKULLISLAND.INFO](http://chirokey.skullisland.info)

FOTÓ: EX TERRA

A TAVI RENDSZERT FENNTARTÓ ÉS IRÁNYÍTÓ FOLYAMATOK
AZ ÁBRÁN A FOSZFORT (P), AZ OLDOTT SZERVES SZÉNTARTALMAT (DOC), A KÉMHAJÁT (pH), A VEZETŐKÉPESSÉGET (COND.), AZ OXIGÉNT (O₂) ÉS AZ ALKALINITÁST (ALK.) TÜNTETTÜK FEL

NÖVÉNYI MAKROFOSSZÍLIA (NYÍRFAMAG)
FORRÁS: PATÓ ZSUZSANNA, MTA BTK RÉGÉSZETI INTÉZET
RONCSOLÁSMENTES DIAGNOSZTIKAI LABORATÓRIUM

MIRŐL MESÉLNEK A TENGERSZEMEK?

A magashegyi tavak (tengerszemek) kifejezetten érzékenyek a helyi és globális környezeti változásokra is (légtér szennyeződés, klímaváltozás, tájhasználat). E természetes vagy épp emberi hatások a tavak üledékeiben is megjelennek. Az üledékek a bennük megőrzött szerves és szervetlen kémiai anyagok minősége, a stabil izotópok összetételének változása, valamint a növényi és állati maradványok révén rögzítik a környezeti és éghajlati változásokat. Például az elmúlt 200 évre tekintve ezek akár éves bontásban is vizsgálhatók.

Ahhoz, hogy érthetőek legyenek a folyamatok, tudnunk kell a tavak áramlási és működési elvét. Az egész rendszert a napsugárzás tartja fent. A fény- és hőmérséklet-változások, a szélviszonyok, a téli jég- és hóborítottság számítanak az elsődleges szereplőknek. E környezeti változók befolyásolják a víz rétegzettségét, irányítják a biológiai és kémiai folyamatokat, mint például az elsődleges termelést, a tápanyagciklust, az oldott oxigén mennyiségét, a víz kémhatását (pH). A tavak egyensúlyi állapotát az említett folyamatok tartják fent, és ezáltal biztosítják a biológiai rendszerek stabilitását.

Ám ez az egyensúlyi állapot – természetes és emberi hatásokra is – gyakran felborulhat. Ilyen esetben, főleg egy zárt tóban (mint egy zárt rendszerben) megváltozik a hozzáférhető tápanyag mennyisége, a sótartalom, az ionösszetétel és a szerves anyag mennyisége. E változások ráadásul nem feltétlenül a tavak közvetlen környezetének átalakulásaira vezethetők vissza, hanem gyakran a vízgyűjtő távolabbi részeinek történései is nagy szerepet játszanak benne.

A víztestben lezajló folyamatok átalakulása komoly hatással van a vízi szervezetekre (ágascáspú rákok, árvaszúnyoglárva, kovamoszatok) és a környező növényzetre is, melyek az üledékben felhalmozódva és fosszilizálódva megőrződnek. Így adatokhoz juthatunk az egykori környezet változásáról – a tavak kialakulásától egészen napjainkig. A víz alatti mintavételel 30–50 cm üledéket vizsgálhatunk, ami az elmúlt 500–1000 évet fedli le.

Minden egyes szervezet más-más környezeti paramétert jelez számunkra, ezért a tavak üledékei végül is igen sokszínű, összetett információforrásnak számítanak. Az ágascáspú rákok nagyon érzékenyek a víz tápanyagháztartásának megváltozására, míg a kovaalgák jól tükrözik a víztestben történő pH- és szervesanyagtermelés-ingadozást. Az árvaszúnyogok a nyári lég- és vízhőmérséklet-változásra reagálnak a legérzékenyebben. A pollenek és a növényi fossziliák elsősorban a helyi növényzet átalakulásáról, a tó környéki tájhasználat módosulásairól árulkodnak. A fajok arányából és mennyiségéből pedig az egykori vegetációra következtethetünk. A tavak üledékei számunkra olyanok, mint egy izgalmas könyv lapjai: sosem tudhatjuk, milyen meglepetést, váratlan fordulatot tartogat a következő oldal/centiméter.

Szöveg: Magyarai Enikő

HAVASI NÖVÉNYVILÁG

A Fogarasi-havasok – amit szabdalt gerince és sziklaalakzatai miatt „Erdélyi-Alpoknak” is neveznek – növényzetét tekintve nem számít a Kárpátok kiemelkedően gazdag területei közé. Ennek oka a geológiai adottságokban keresendő: a kristályos kőzetek – pl. kisebb mozaikosságuk, szelídebb mikrodomborzatuk, könnyebb megközelíthetőségük – nem kedveznek a növényritkaságok fennmaradásának vagy helyi, bennszülött fajok kialakulásának. Ez különösen akkor szembeötlő, ha a sokkal kisebb, főleg homokkőből és konglomerátumból álló Bucsecs vagy a Királykő mészkőgerincének gazdagságával hasonlítjuk össze a Fogarast.

Ennek elenére a jelentős magasság és szabdalt felszín miatt a hegység számos ritkaság élőhelye. A legmagasabb csúcok meghaladják a 2500 métert, az északi kitettséggű hegyoldalakban pedig gyakran nyár végéig is hófoltokkal találkozhatunk. Nem meglepő, hogy a hegység bővelkedik az északi elterjedésű és hidegkedvelő fajokban. Gyakorikak a havasi párnanövények, mint a törpekankalin (*Primula minima*), a szártalan habszegfű (*Silene acaulis*) vagy a törpe harangrojt (*Soldanella pusilla*). Kérdés, hogy a globális klímaváltozás hogyan fogja érinteni e fajok fennmaradását... Különösen érdekesek a havasi sziklák növényei, melyek közül többet is könnyen megfigyelhetünk a Bălea-tó környéki védett területen. Látványos fajok az erdélyi harangláb (*Aquilegia transilvanica*), a havasi harangvirág (*Campanula alpina*) és a dinári habszegfű (*Silene dinarica*). Utóbbi a Déli-Kárpátok bennszülött faja, leggyakoribb a Fogarasban. Eredetileg a Dinári-hegyvidékről írták le, de ezen lelőhelyének sorsát homály fedi, ma csak Erdélyből ismerjük.

Szöveg: Jakab Gusztáv

FOTÓK: JAKAB GUSZTÁV

FOTÓ: JAKAB GUSZTÁV

TÖRPEKANKALIN
HAVASI HARANGVIRÁG

ERDÉLYI HARANGLÁB

DINÁRI HABSZEGFŰ

TÖRPEFENYŐ

MŰSZERMUSTRÁ

A NAGY TÁVOLSÁGOK ÉS KOMOLY SZINTKÜLÖNBBSÉGEK MIATT NEM INGÁZHATUNK ÁLLANDÓAN A JÁRMŰVEINK FELÉ, ÍGY INDULÁSNÁL MINDENT MAGUNKKAL KELL Vinni a magasba. Épp ezért rendkívül fontos a precíz felszerelés-ellenőrzés

A PODRAGU-TÓ KATLANA

AZ ELJEGESEDESEK VÖLGYCSISZOLÓ MUNKÁJA NYOMÁN LÉTREJÖTT TAVAK KÖZÖTT ÁLL A FOGARAS LEGMAGASABBAN MŰKÖDŐ TURISTASZÁLLÁSA (PODRAGU-HÁZ). A FÓGERINCHEZ IS EZ VAN A LEGKÖZELEBB, HISZEN INNEN „CSAK” 2-300 MÉTER KAPASZKODÁS A VÍZVÁLASZTÓ

FOTÓ: JAKAB GUSZTÁV

MAGASHEGYI AKVAFITNESZ

De mi zajlik eközben a szomszédos csapattal? A „Kárpátok Gyöngyének” is nevezett Bălea-tó sikeres felmérése után irány a Podragu-menedékház, a legmagasabban (2136 m) fekvő fogarasi turistaszállás. Megpakolva nem épp sétagalopp, és itt van előttünk a gerincszakasz „három lépés a halál” része is. Rászolgált a nevére, persze csak akkor ha a három lépést rossz irányban tesszük meg... Acélhuzalok, rozsdátté láncok mentén haladunk, de elérjük a Podragu-házat.

Az ezzel járó lelkesedés csak akkor lohad, amikor nyilvánvaló, hogy az itteni munka első célállomása, a Podragel-tó megint csak meglepően fáradtságos hegyi felszerelésepeleléssel érhető el.

De csak ott vagyunk, mindent összeszerelünk, és indulhat a tengerszem vízmélység-térképezése, hogy ennek fényében a tengerszem legmélyebb pontjáról tudjunk üledékmintákat venni – közben pedig vízkémiai adatokat is gyűjtünk. A kiszedett iszap aztán kés alá kerül: a mintákból centiméteres szeletek készülnek, ezeket felcímkéztett, tökéletesen záró műanyag zacskókba helyezzük.

A Podragel-tó vizsgálata után azonban még a menedékház közelében fekvő Podragu-tó is vár ránk. E tengerszem – 2140 méteres magasságával és 16 méteres mélységével – a Fogarasi-havasok igazi zord ritkasága:

A kiszedett iszap aztán kés alá kerül: a mintákból centiméteres szeletek készülnek, ezeket felcímkéztett, tökéletesen záró műanyag zacskókba helyezzük.

FÖLDGÖMB VILÁGLÁTÓ A TREND FM-EN
CSÜTÖRTÖKÖNKÉNT 16.35-KOR.
A RÁDIÓBAN VENDÉGÜNK A TÉMÁRÓL:
MAGYARI ENIKŐ

TREND FM
GAZDASÁGI RÁDIÓ CSOPORT

KORÁBBI MŰSORAINK MEGHALLGATHATÓK:
WWW.TRENDFM.HU

A TEREPRYAKORLAT (ÉS E CIKK ELKÉSZÍTÉSÉNEK) RÉSZTVEVŐI:

MEGYERI BALÁZS, SZABÓ ATTILA,
SELMECZY GÉZA, KORPONAI JÁNOS,
MAGYARI ENIKŐ, VARGA BENCE, VÁGÓ CSABA,
SZABÓ ZOLTÁN, SZÉKELY SÁNDOR

A Podragel-tó – 2140 méteres magasságával és 16 méteres mélységével – a Fogarasi-havasok igazi zord ritkasága: északi lejtője valóságos lavina-gyorsítópálya...

AZ EGYETEMI TEREPRYAKORLATOT IS
MAGÁBAN FOGLALÓ KUTATÓMUNKA VEZETŐI:

MAGYARI ENIKŐ
BIOLÓGUS, ÖKOLÓGUS, AZ
ELTE TÁJ- ÉS KÖRNYEZET-
FÖLDRAJZI TANSZÉKÉNEK
EGYETEMI TANÁRA

KORPONAI JÁNOS
HIDROBIOLÓGUS, VÍZI
ÉLETKÖZÖSSÉGEKSEL, AZOK
MŰLTJÁVAL, KÖRNYEZETI VÁL-
TOZÁSOKKAL FOGLALKOZIK

északi lejtője valóságos lavina-gyorsítópálya: hatalmas köögörgetegeket repítenek a tóba a téli tömegmozgások.

Az időjárás és az emberi hibafaktorok azonban közbeszólnak. Órákig minden olajozottan működik, a vízkémiai mérések sikerülnek, a mérési pontok koordinátáit képi anyaggal kiegészülve

rögzítjük, az üledékminták java része is használható állapotban ér partot. Aztán a technika egy része hirtelen megadja magát: lemerül a vízmélységmérő szonár és a vízkémiai műszert vezérlő laptop. Majd újabb kudarcok: sikertelen mintavételek, és a pillanat, mikor a hascsónak és Bence kollégánk könnyes búcsút vettek egymástól, így a saját bőrén is megtapasztalhatta a szonár által jelzett 10 °C-os vízhőmérsékletet...

Persze már a legelején lesújtott ránk a magashegységi időjárás szélessége. És a vége sem alakult másként: részben a felhőszakadás, nagyobb részben pedig a megáradt patakok jóvoltából minden lépésünket cuppogó hangok kísérik. Az elmúlt napok kötundrás-zord panorámája után (szó szerint) némi melegséggel tölt el a kezdetben fenyesek, majd bükkös erdők szintje. És aligha vagyunk bizalomgerjesztő látvány! De ez igazából annyira nem is érdekel minket, elvégre az, amiért jöttünk, már a hátizsákjainkban és az emlékeink közt pihen...